

Angleška. — Razkol je nastal v liberalni stranki in sicer zaradi vojne v južni Afriki. Jeden del liberalne stranke stoji glede vojne v južni Afriki odločno na vladni strani, drugi del pa je v odločni opoziciji prav radi vojne v južni Afriki. To je dalo povod mejsebojnim spopadom mej voditelji in je končno provzročilo, da se je stranka razdvojila.

Vojna v južni Afriki. — Sklep angleške zbornice je, da se vojna v južni Afriki nadaljuje, dokler ne bodo Buri uničeni in iztrebljeni. Ministra Hicks-Blach in Brodricks sta parlamentu očitno naznanila, da je pretrgano vsako pogajanje z Buri. Ti zahtevajo popolno neodvisnost, Angleži pa jim je ne dajo. Vojna se bo torej nadaljevala. 19 mesecev že traja boj, a dejanskih uspehov trajne vrednosti še niso Angleži dosegli. Angleže velja vojna na dan 40 milijonov kron. Buri se z Angleži na odprtem polju seveda ne morejo meriti, kajti Angležev je 200 000, Burov pa k večjemu 15.000, ali mala vojna se bo nadaljevala in Krüger kakor Botha upata, da končno ostanejo Buri vendar-le gospodarji na svoji zemlji.

Zavarovalstvo.

III.

Zadnji naš članek, v katerem smo na kratko pojasnili nimamo upanja, da bi lani ustanovljena „Vzajemna zavarovalnica“ prosperirala, ni našel milosti pri „Slovincu“. Spoštovano glasilo katoliške stranke pa se ni potrudilo, odvreči naše pomisleke in dokazati, da so neosnovani, ampak se je zadovoljilo, da nas je odpravilo z nekaterimi popolnoma nestvarnimi opombami, katerih jedro je: Vzajemna zavarovalnica Vas nič ne briga.

Mi pa smo mnenja, da nas „Vzajemna zavarovalnica“ prav močno briga, ker je to javen institut, pri katerem se gre za lep del narodnega premoženja. Pri takih napravah pa je javna kontrola potrebna in mi si ne pustimo vzeti pravice, da v dostojni obliki izrečemo svoje mnenje o katerikoli napravi.

Bistvo našega članka o „Vzajemni zavarovalnici“ je bilo, da ta zavod nikakor ne more prenesti konkurence drugih zavarovalnic, ker v noben oziru nima v to potrebnih moči. Le pogledjmo, kam je dospela „Unio catholica“ in videli bomo, kaka usoda čaka ljubljansko „Vzajemno zavarovalnico“.

To ista bojazen, ki smo jo mi izrekli glede „Vzajemne zavarovalnice“ je tudi glavni vzrok, da se sedaj ni ustanovila deželna zavarovalnica. To izhaja z vso jasnostjo iz debate, ki se je vršila v ponedeljek teden v kranjskem deželnem zboru, in v kateri je to stališče z vso odločnostjo zastopal v narodnogospodarskih stvareh jako izvedeni poslanec Povše, ki ima v deželnem odboru referat o zavarovalstvu.

Ta razprava se nam zdi vredna, da jo priobčimo doslovno:

Glasom stenografičnega zapisnika je poslanec Božič govoril tako-le:

„Pred nekaj leti pričelo se je bilo prav živahno gibanje v naši deželi in sploh v javnem življenju glede

deželne zavarovalnice proti požaru. To jako hvalevredno gibanje je imelo posledice, da se je stavil tu v visoki zbornici predlog, kateremu sem se z vsem prepričanjem pridružil, da naj bi se osnovala na Kranjskem deželna zavarovalnica proti požaru, in v zasedanju l. 1898. je visoki deželni zbor storil soglasni sklep, s katerim se je bilo dalo deželnemu odboru naročilo, da skliče enketo, obstoječo iz zastopnikov dežele in strokovnjakov itd., ki naj natančno preiščejo to zadevo in potem, da se vrše poizvedbe po vseh tistih krajih, kjer so že take zavarovalnice osnovane. Ta sklep je bil soglasno sprejet, in cela zbornica je bila tega mnenja, da je taka zavarovalnica potrebna, zlasti pa mi kmetski poslanci moramo to zadevo najtopleje priporočati. Vender je pa po tem sklepu deželnega zbora vsa stvar nekako potihnila. V letnih poročilih za l. 1898, 1899 in 1900 ne najdem nobene opazke o njej. Ne vem, kaj se je zgodilo v tej zadevi, in ali je sploh deželni odbor kaj ukrenil ali ne, ali se je dotična enketa vršila ali ne in ali so se sploh vršile kake poizvedbe. Ta molk zdi se mi zelo sumljiv in to tembolj, ker se bojim, da so tudi gospodje iz tiste strani, ki so svoje dni predlog stavili in s hvale vredno vnemo zagovarjali dotični predlog, ki je bil tolike važnosti v življenski in tudi v politični borbi, v tej dobi nekako prezrli in iz vida pustili. Jaz, ki sem za svojo osebo že od nekaj bil pristaš deželne zavarovalnice, usojam se pri tej priliki, ker se v letnem poročilu ničesar ne nahaja o izvršitvi dotičnega deželnozbornskega sklepa, gospoda referenta v deželnem odboru vprašati, ali se je v stvari kaj zgodilo, in kako vprašanje stoji, za vsak slučaj pa prosim, da gospodje, ki se za to stvar zanimajo, glasujejo za resolucijo, ki jo bom stavil, in ki ima jedini namen, pospešiti to vprašanje. Resolucija se glasi: Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju zanesljivo poroča o uspehih poizvedeb glede osnovanja deželne zavarovalnice proti požaru odnosno, da stavi primerne predloge.

Na ta poziv je referent poslanec Povše odgovoril tako-le:

Ker je dotično vprašanje sproženo, hočem tudi koj odgovoriti. Če ni deželni odbor izročil visoki zbornici dotičnega zakonskega načrta, da se napravi zadevna zavarovalnica proti požaru, je povod temu to, da je uspeh deželne zavarovalnice najbolje zagotovljen, ako se to stori, kar se je v državnem zboru v prejšnjem in sedanjem zasedanju naglašalo, in za kar je vsa nada, da se uresniči, ker se je vlada strogo izjavila v dotičnem zavarovalnem odseku, da hoče ona vse gradivo nabrati, da se napravi državni zakon, okvirni zakon, po katerem bo deželam mogoče napraviti deželne zavarovalnice.

Ta dotični državni zakon bo imel v sebi določilo, da mora vsak posestnik primoran biti, da svoja poslopja zavaruje. S tem, da bo vsak primoran se zavarovati, se bo stvar tudi bolj enakolično razdelila, da bo mogoče, tudi dotične premije nižje postaviti, kakor so danes ter se bo s tem zakonom tudi doseglo to, da se izreče dotičnemu zavarovalnemu zavodu monopol. To je edina stvar,

edina preporna točka, glede katere se še ni prišlo do sporazumljenja. V sedanjem zasedanju je vlada sama to priznala, da bodo le takrat mogli uspevati deželni zavarovalni zavodi, ako bodo imeli koncesijo do monopola. Ako se napravi ta državni zakon, bo prilika, da bo deželni odbor stopil pred visoko zbornico ter ji izročil dotični svoj predlog. Material je nabran, in gospod poslanec Božič se še spominja, in so mu dotični izkazi v mojem referatu na razpolago, da so popisana vsa poslopja naše dežele, da so namreč vsa županstva — izvzemši 6 do 8 malih občin, ki se povivu niso odzvale — doposlala deželnemu odboru prav natančne izkaze, koliko je biš, koliko postranskih gospodarskih poslopij, ali so strehe trdo ali mehko krite, kolika je vrednost vsakega poslopja, za koliko je dotično poslopje zavarovano, tako da je ves material podan. To pa odločno v imenu deželnega odbora naglašam, da dokler ne bo prisiljen zakon veljaven, da se bo moral vsak zavarovati, in da se takim deželnim zavarovalnim zavodom da prednost monopola, da ni misliti na uspešno delovanje deželne zavarovalnice, ker bi bil to samo tekmovalen zavod, za deželo pa je potrebna zdrava podlaga, in ker je vladi na tem, da se stvar hitro dožene, in ker so zlasti gališki poslanci, ki silijo, da se ta zakon napravi ter je sedaj ogromna večina dotičnega zavarovalnega odseka za tak zakon, upati je pri količkaj rednem poslovanju državnega zbora, da bo na jesen zakon sprejet in potem bo v bodočem zasedanju novemu deželnemu zboru mogoče skleniti tak deželni zakon, ki bo ustregel visoki zbornici. (Klic „dobro“ !)

Bistvo izvajanj katoliškonarodnega poslanca Povšeta je, da deželne zavarovalnice ni mogoče ustanoviti, dokler bi se imela boriti s konkurenco. Šele kadar bi država ubila konkurenco s tem, da deželni zavarovalnici zagotovi monopol, šele tedaj bi kazalo ustanoviti deželno zavarovalnico.

Izvajanja poslanca Povšeta so tako prepričevalna, da jim ni treba ničesar dostaviti. Če se cela dežela ne upa stopiti v konkurenco s starimi bogatimi zavarovalnicami, kako naj to konkurenco prenese z beračijo 50.000 gld. ustanovljena „Vzajemna zavarovalnica“ ?!

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja posteljne slame za brambovska bataljona v Ljubljani za dobo od 1. sept. 1901 do konca avgusta 1902 se bo vršila ponudbena razprava dne 1. avgusta 1901 ob 10. uri dopoludne v pisarni oskrbovalne komisije v brambovski vojašnici v Ljubljani. V navedeni dobi dobaviti bo v osmih rokih skupaj 380 met. stotov posteljne slame v Ljubljani. Sprejemajo se pismene in ustmene ponudbe. Pismene ponudbe, kolekovane s kolekom za 1 krono za vsako polo, naj se vložijo pri označeni oskrbovalni komisiji do 1. avgusta t. l. do 10. ure dopoludne. Ob isti uri se pa začne tudi javna ustna obravnava v brambovski vojašnici. Ponudniki morajo predložiti izpričevala o zadostnem premoženju in zmožnosti za prevzete te kupčije. Ta izpričevala izdaja protokoliranim tvrdkam trgovska in obrtniška zbornica, drugim pa c. kr. okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat.

Podrobni pogoji in navodila se lahko dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kmetijstvo.

Prvo mleko teletu, potem kravi.

Pri nas je še močno razširjena navada, da se krava po porodu najprej pomolze, in da se da tisto mleko kravi izpiti.

Te navade pa ni mogoče odobravati, ker je tako ravnanje nepravilno.

Prvo mleko, ki se tudi „mlezva“ imenuje, naj se na vsak način prepusti mladiču in še le tisto mleko, katerega tele ne more posesati, naj se izmolze in porabi za kravo.

Prvo mleko, ki se pozna na tem, da je rumeno in bolj gosto, je namreč posebno prikladno za novorojenega teleta, ker je veliko bolj tečno in veliko lažje prebavno, kakor poznejše mleko. Razun tega je pa tudi bolj slano, kakor navadno mleko, vsled česar se tele veliko hitreje in lažje sčisti.

Nekateri živinorejci sploh ne odobravajo tega, da bi se dalo kravi, izdelani po porodnih bolečinah, njeno mleko piti. Izkušnje pa uče, da je mlezva še najbolj tečna pijača za take krave, in da je več vredna kakor z otrobi oblojena pijača. Na Švickem, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji, je sploh običaj, da dobi krava tisto prvo mleko, ki ostane teletu. In če ga krava ne mara, ga ji pa vlijejo, ker so ondotni živinorejci trdno prepričani, da je ni bolj zdrave in bolj močne pijače za take krave, kakor je mlezva.

Nepravilno pa je, če se krava ali telica že pred porodom izmolze, ker se na ta način vpliva na hitrejši porod; to pa ni dobro. Tudi pridejo novorojena teleta pri takem ravnanju ob najboljše prvo mleko.

Pri dobrih kravah se sicer rado zgodi, da se vime močno napne pred porodom, tako da se je bati vnetja ali takoimenovanega „sajevca“. Vender naj se tudi v takem slučaju, dokler le mogoče počaka z molžo. Le ko bi mleko začelo kapljati iz sescev, in ko bi bila krava podvržena vnetju vimena, le tedaj se ji naj odvzame nekoliko mleka pred porodom, sicer pa ne.

Poučni in zabavni del.

Straussiana.

Ludovik Eisenberg je pred par leti izdal obširno biografijo Straussovo, kateri so ob glasbenikovi smrti povzeli časniki večinoma svoje podatke. — Ta knjiga nam pripoveduje tudi mnoge anekdote iz Straussovega življenja, in ne zdi se mi neprimerno, ako samo nekatere, znamenite in značilne, podam tudi cenjenim čitateljem.